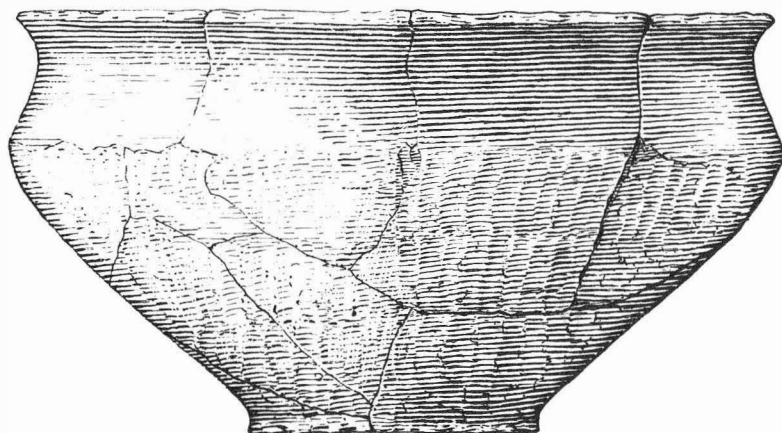

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1987

BRNO 1990

dička 1931, 369; Skutil 1947, 111-112/. Hroby odkryté záchranným výzkumem lze předběžně datovat do 2. poloviny 11. století.

L i t e r a t u r a :

Hruďička, B. 1931: Řadové slovanské pohřebiště u Slavětice /okres Hrotovice/, Od Horácka k Podyjí VIII, 369.

Skutil, J. 1947: Moravské prehistorické výkopy a nálezy. Oddělení moravského pravěku Zemského muzea 1937-1945, ČZM XXXIII, 1946, 45-134.

Grabung des jungburgwallzeitlichen Gräberfeldes bei Slavětice / Bez. Třebíč /. Die Grabung des jungburgwallzeitlichen Gräberfeldes "Na pískách" bei Slavětice im Jahre 1987 deckte 19 Gräber ab, in NW-SO Richtung orientiert und grundrissmässig in zwei Linien konzentriert. Andeutungen einer Reihenbestattung, im südlichen Teil des Gräberfeldes ersichtlich, entsprechen dem Fund von 6 Gräbern in zwei regelmässigen Reihen bei der Sandförderung im Jahre 1930 und helfen diese Gräber in den Raum südöstlich des untersuchten Gräberfeldes zu lokalisieren, wo die Erforschung der Sandgruben

Funden von Menschenknochen und einem Schläfenring feststellte. Funde hat man aus vier Gräbern gewonnen. Die einzige Beigabe - ein Denar vom Vratislav II. /1054 - 1061; Olmützer Teil; Zeitabschnitt zum Jahre 1085/ wurde in Grab Nr. 5 beim rechten Schenkelknochen gefunden. Aus dem Kindergrab Nr. 16 stammen sieben bronzene Kinderschläfenringe, aus Grab Nr. 14 ausser einem geflochtenen Schläfenring acht massivere bronzene Schläfenringe im Durchmesser von 20 - 22 mm und aus Grab Nr. 16 ein einfacher bronzener Reifenohrring. Die im Jahre 1987 bei der Grabung abgedeckten Gräber, datierbar in die 2. Hälfte des 11. Jahrhunderts, gehören einem grösseren jungburgwallzeitlichen Gräberfeld an, das teilweise durch die Sandförderung und Ackerung zerstört wurde.

JUNGBURGWALLZEITLICHE UND MITTELALTERLICHE SIEDLUNG AM KATASTER VON STRACHOTÍN /Bez. Břeclav/

Josef U n g e r , AÚ ČSAV Brno

Auf den Hinweis von Václav Hortvík hat man Lesefunde auf einer bisher unbekanntem Siedlung vorgenommen /Měřínský 1985/, welche 2,2 km nordöstlich von Strachotín am linken Ufer des Popovicer Baches und am linken Ufer seines Zuflusses liegt, der unter der Eisenbahnstrecke und entlang der rechten Seite der Strasse aus Strachotín nach Hustopeče durchfliesst. Bei der Oberflächenbegehung fand man vereinzelte latenezeitliche Keramikfragmente, aber zahlreiche jungburgwallzeitliche und mittelalterliche Keramikbruchstücke, einen Glimmerschieferbrocken vermutlich von einem Mahlstein, ein Schleifsteinbruchstück und Lehmewurf. Die mittelalterliche Keramik belegt eine Besiedlung dieser Stelle bis in die Wende des 13. und 14. Jahrhunderts. Es hat den Anschein, dass man die durch archäologische Funde belegte Siedlung mit dem Dorf Milotice wird identifizieren können, welches in schriftlichen Quellen nicht erwähnt wird, aber sein Name erscheint im Liechtensteinischen Urbar im Jahre 1414 als Teil von Strachotín /Bretholz 1930, 44/.

L i t e r a t u r :

Měřínský, Z. 1985: Archeologické lokality na katastru obce Strachotín, Jižní Morava 21, 214-220.

Bretholz, B. 1930: Das Urbar der Liechtensteinischen Herrschaften Nikolsburg,, Reichenberg und Komotau.

8. SEZÓNA VÝZKUMU NA OTAKAROVĚ ULICI V UHERSKÉM HRADIŠTI /okr. Uherské

Drahomíra K a l i s z o v á , Slováké muzeum Uherské Hradiště

Hradiště/

Výzkum v sezóně 1987 probíhal pod vedením dr. R. Snášila a autorky. Byl zaměřen na objasnění situací na třech místech zkoumané plochy: 1. pokračování kamenné destrukce, zčásti

odkryté v r. 1986, 2. další odkryv v místech štěrkové úpravy, skrývané v r. 1985, 3. pokračování průběhu koryta ramene Moravy.

Ad 1: Protože kamenná destrukce zasahovala pod blok, na němž stála maringotka, bylo nejprve odbagrováno asi 120 cm mocné souvrství novověké a zčásti i středověké. Po začištění jsme začali odkrývat vrstvu zakládacího horizontu města z druhé poloviny 13. a prvních desetiletí 14. století s četnými nálezy střepů a drobných železných předmětů. V ní jsme objevili žlutou jílovitopísčitou podlahu nadzemního objektu o délce 610 - 620 cm a zachované šířce 200 cm. Podlaha pokračovala severním směrem do plochy zkoumané v r. 1980, kdy však její stopy nebyly zachyceny. To znamená, že končila v místech mezi tehdejším okrajem výkopu a dnešním okrajem zkoumaného bloku /rozdíl asi 34 cm/, který v mezidobí sedmi zim zvětral a opadal. Obvod podlahy respektovaly kúlové jamky v ploše okolo. Objekt měl ve střední části s malou popelovitou skvrnou písčitou podlahu jen při jižním okraji. Vzhledem k malým rozměrům chybění otopného zařízení šlo spíše o hospodářský objekt, možná jen přestřešení na kúlech.

Začištění povrchu kamenné destrukce ukázalo, že do zhruba obdélného půdorysu 200 - 240 x 140 - 190 cm byla ve východním rohu vestavěna pec oválného až kruhového půdorysu, směřující ústím ven ze zkoumané plochy. Spodek pece byl zachován až do výšky 40 cm. Byl z kamenů spojovaných hlínou, nade dnem silně písčitou. Dno pece bylo několikrát vymazáváno, poslední vrstvička už nebyla vypálena. Uprostřed dna bylo zapuštěno prkno. V zásypu pece jsme nacházeli množství střepů druhé poloviny 13. století.

Celý objekt se zahluboval z nejmladší středohradištní vrstvy z 9./10. století, v části nedotčené středověkou pecí jsme našli několik nevýrazných středohradištních střepů. Na některých kamenech, a to i na těch, které byly použity pro stavbu pece, se zachovaly zbytky malty, objekt byl tedy zděný. Objem vyzvednutých kamenů /ač jistě nezůstaly na místě všechny/ by nasvědčoval kamenným základům zděné menší, asi věžovité stavby. Poloha na okraji ostrova nad pravděpodobnou cestou naznačuje strážní a obranné funkci.

Ad 2: Po odebrání vrstvy šterku /druhá středohradištní vrstva/ se při začišťování povrchu další vrstvy objevily stopy dřev, tvořené průměrně 30 cm širokými pruhy černé hmoty. Konstrukce se skládala z 1 desky položené podélně pod žlutým písčito-hlinitým náspem a původně nejméně ze 3 desek k ní kolmo přiložených, z nichž po jedné zbyl jen výběžek. Síla desek byla asi 10 cm, vzájemná vzdálenost 40 - 50 cm. Se zpevněním čela náspu souvisejí 3 kúlové jamky, zachycené ve svahu náspu u severního konce podélné desky, tedy na jejím konci obráceném k rameni Moravy. Opačný konec této desky, jakož i obou k ní kolmých, byl v sousedním čtverci, vybíraném v letech 1985 - 1986; tehdy však nebyly zachyceny. Protože se tento objekt nachází v místě přerušení náspu, nabízí se myšlenka o hatové úpravě cesty z ostrova. Nečetné nálezy střepů nedovolují přesnější časové zařazení v průběhu 9. století.

Ad 3: Další průběh koryta ramene Moravy byl sledován plošně, bez kontrolních bloků. Již v r. 1985 bylo bagrem skryto středověké souvrství až na úroveň povrchu nejmladší středohradištní vrstvy v sousedních čtvercích. Po začištění se však ukázalo, že podloží severním směrem stoupá, takže byly odbagrovány i vrstvy středohradištní až do nejstarší, předvelkomoravské. Výzkumem byla tedy odkrývána již jen bahnitá výplň proudnice, zužující se západním směrem. Kúlové jamky na březích i v korytě patří zčásti ke zpevnění břehu, zčásti k dřevěným konstrukcím nad vodní hladinou. Objevili jsme též mělký "záliv" v západním břehu, částečně oddělený od koryta písčitými jazyky, vyznačujícími původní břeh. Tento útvar je zjevně umělý, má protějšek na druhém, ostrovním břehu ramene a zřejmě je pozůstatkem přechodu přes vodní překážku po nějakém mostě či lávce, čemuž nasvědčují i kúlové jamky v "zálivu". Výzkum zde nebyl dokončen, protože na podzim se zvedla hladina spodní vody a zaplavila dno výkopu. Z výplně koryta byly získány četné zlomky keramiky 9. století i několik typologicky starších.

Kromě běžných nálezů přinesla letošní sezóna i objev litého olověného /?/ rovnoramenného křížku na spodku nejmladší středohradištní vrstvy. Na rubu je vyryt Ukřížovaný, líc tvoří jen prázdná přihrádka. Rovněž očko na zavěšení není proraženo, proto je možné, že jde o polotovar z místních dílen

8. Grabungssaison in der Otakarova Gasse in Uherské Hradiště / Bez. Uherské Hradiště /. Abgedeckt wurde der Grundriss eines oberirdischen vielleicht wirtschaftlichen Objektes aus der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts, von mergelsandigen Fussböden im Ausmass von 610 - 620 x 200 - 234 cm gebildet, der Grundriss eines turmartigen Baues auf gemauertem Grund im Ausmass von 200 - 240 x 140 - 190 cm, aus der Wende des 9. und 10. Jahrhunderts, dessen Destruktion für den Bau eines mittelalterlichen Ofens benützt worden war, vier Bretter /Bohlen/ wahrscheinlich von

einem Reisigweg aus dem 9. Jahrhundert und eine künstliche Aushöhlung des Flussarmufers der Morava mit Pfostenlöchern, welche mit weiteren Pfostenlöchern im Ufer sowie im Flussbett und einem analogen Gebilde auf dem gegenüberliegenden Ufer /im Jahre 1986 untersucht/, ein Element der Konstruktion des Überganges über diesen Wassergraben zu schienen sein.

Unter den Funden überwiegen Scherben, in der mittelalterlichen Schicht waren auch ziemlich viele eiserne Kleingegenstände, in der Umgebung der Steindestruktion des turmartigen Baues fanden wir Brocken von grossmährischem Mörtel, ferner Tierknochen, Lehmwurfstücke, Holzkohlepartikeln. In diesem üblichen archäologischen Material tritt ein gegossenes gleicharmiges Bleikreuz aus der Basis der Schicht aus dem Ende des 9. bis 10. Jahrhunderts mit der Gravierung des Gekreuzigten am Revers und einem leeren Fach am Avers hervor. Vermutlich handelt es sich um ein Halbfabrikat aus lokalen Werkstätten.

VÝZKUM NA HORNÍM NÁMĚSTÍ V PŘEROVĚ V ROCE 1987 /okr. Přerov/

Rudolf P r o c h á z k a, AÚ ČSAV Brno

V květnu a červenci roku 1987 proběhla další etapa záchranného a systematického výzkumu v areálu Horního nám. v Přerově. Na staveništi objektu SZK Přerovských strojřen byl za velmi ztížených podmínek dokončen záchranný odkryv velkomoravského osídlení a mladohradištní fortifikace těsně u kostela sv. Jiří na ploše cca 20 m². Do až 1 m mocné tmavě hnědé vrstvy se sporadickými nálezy věteřovské keramiky byly zapuštěny dva středohradištní objekty, z nichž jeden byl zčásti zkoumán již r. 1984. Při jejich zasypání vznikla na zkoumané ploše hlinitá vrstva o mocnosti až 50 cm. Tvořila bázi pro nadzemní objekt, z něhož se podařilo zachytit ohniště a skupinu kúlových jamek. V okolí ohniště leželo několik železných předmětů - hřívna, obroučky vědra, dlátko a další blíže zatím neurčitelné zlomky, jakož i fragmenty ještě středohradištní keramiky. Na tento horizont přímo nasedaly dřevěné konstrukce z přelomu 10. a 11. století. Na jihovýchodním okraji plochy to byl val s roštovou konstrukcí z dubových kmenů, mnohdy rozštípaných. S hradbou přímo souvisely srubové konstrukce s deštěnými "podlahami" ve dvou úrovních. Jejich výplň měla povětšinou organický charakter s převahou fragmentů dřev, mezi nimiž se vyskytovaly i užitkové předměty /např. soustružená miska/.

V červnu byl proveden zjišťovací výzkum v ploše náměstí před domem č. 20, a to sondou I/87 v rozsahu 27 m². Brzy se ukázalo, že výkop byl situován v prostoru pozdně středověkého příkopu, jehož okraj se zachytil již roku 1985 před domem č. 21. Průkopem v délce 9 m se podařilo zjistit severní hranu dna objektu v hloubce 5 m pod dnešním povrchem a úsek severní stěny, nikoliv však celkovou šířku. Ve svrchních vrstvách hlinitokamenité závázky převažovaly druhotně přemístěné věteřovské a mladohradištní střepy, níže však již dominovala keramika datovatelná od sklonku 15. století do poloviny 16. století. Je zřejmé, že příkop zanikal v souvislosti s výstavbou Horního města na počátku 16. století. Lze ho klást do souvislosti nejspíše s hradem, jehož jádro leží přibližně 50 m jižněji.

Sonda II/87 měla ověřit stratigrafii v parkánu za domem č. 22, tedy vně mladohradištní fortifikace zkoumané na dvoře domu č. 21 roku 1986. Výkop byl situován těsně k pozdně středověké hradbě. Podařilo se pouze zachytit nevýraznou hlinitopísčitou vrstvu se sporadickými věteřovskými střepy, do níž byl zahluoben kostrový hrob bez nálezů, porušený zdívkou fortifikace. Nadloží představovala novověká závázka o mocnosti 1,6 m. Severněji, na okraj parkánu umístěná sonda III/87 prořízla novověké souvrství do hloubky 3 m. Pedologickou tyčí se při jižním okraji výkopu podařilo zachytit v hloubce 3,5 m sterilní žlutý písek, zatímco na opačné straně ještě nikoliv.

Grabung auf dem Horní náměstí / Oberring / in Přerov im Jahre 1987 / Bez. Přerov / . Im Jahre 1987 verlief die weitere Etappe der Rettungs- und Feststellungsgrabung im Areal des Oberringes in Přerov. Auf dem Bauplatz des Objektes des Betriebes Přerovské strojřny wurde die Rettungsabdeckung der grossmährischen Besiedlung und der jungburgwallzeitlichen Fortifikation bei der Kirche des Hl. Georg auf einer Fläche von ca. 20 m² beendet. In die bis 1 m mächtige Schicht mit Věteřover Keramik waren zwei mittelburgwallzeitliche Objekte eingelassen. Nach ihrer Wüstung funktionierte auf der Oberfläche einer ebenfalls mittelburgwallzeitlichen Schicht ein oberirdisches Objekt gleichen Alters mit einer Feuerstelle und Pfostengrübchen. Erst diesen Horizont überdeckte der Körper eines Rostwalles, mit Blockbaukonstruktionen aus dem 10./11. Jahrhun-

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1987

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulik
Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Grafická úprava: L. Trávníčková
Na titulním listě: nádoba únětické kultury z Újezda u Brna
Tisk: **PENTA**
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejné